

Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 12 april 1940 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om anstånd för vissa värnpliktiga med betalning av hyra m. m.

Genom en den 15 mars 1940 dagtecknad proposition, nr 151, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll jämlikt § 87 regeringsformen föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

om anstånd för vissa värnpliktiga med betalning av hyra m. m.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Värnpliktig, som inkallats till tjänstgöring jämlikt § 28 mom. 1 eller § 36 mom. 2 värnpliktslagen, må ej i något fall uppsägas till avflyttning från lägenhet, som han förhyr, på grund av underlåtenhet att erlagga hyra, som förfaller under tiden för tjänstgöringen eller inom ett år efter dess slut, så länge han sist å andra söckendagen av varje kalendermånad erlägger den på samma månad belöpande hyran.

2 §.

Ändå att den värnpliktige icke erlägger hyran så som i 1 § sägs, må han ej på grund av dröjsmålet skiljas från lägenheten, såframt det föranletts av att bostads- eller näringsbidrag, som han med anledning av tjänstgöringen kunde påräkna, ej hunnit utbetalas.

3 §.

Medför tjänstgöringen en så väsentlig förändring i den värnpliktiges ekonomiska förhållanden, att det ej skäligen kan fordras att han skall fullgöra hyresavtalet under hela den avtalade hyrestiden, må han uppsäga avtalet att upphöra å den fardag som inträffar näst efter tre månader från uppsägningen.

4 §.

Innehar värnpliktig, som avses i 1 §, lägenhet med bostadsrätt, må han ej uppsägas till avflyttning på grund av dröjsmål med betalning till bostadsrättsföreningen, såframt dröjsmålet föränletts av förhållande som i 2 § sägs.

5 §.

Innehaves lägenhet med hyres- eller bostadsrätt av makar, skall vad i 1—4 §§ stadgas gälla, om mannen inkallats till tjänstgöring, dock att vid tillämpning av 3 § hänsyn skall tagas till båda makarnas ekonomiska förhållanden. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning, där eljest lägenhet med hyres- eller bostadsrätt innehaves av två eller flera personer och någon av dem inkallats till tjänstgöring.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det genom propositionen framlagda lagförslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Propositionen grundar sig på ett av *sociala försvarsberedskapskommittén* upprättat förslag, ingående i ett den 3 september 1939 avgivet betänkande (Statens off. utredn. 1939: 26) och avseende att bereda vissa förmåner åt värnpliktiga, som vid inkallelse till tjänstgöring i anledning av mobilisering eller förstärkt försvarsberedskap äro bundna av hyresavtal eller medlemskap i bostadsrättsförening.

Över kommitténs förslag ha efter remiss avgivits yttranden av vissa myndigheter och sammanslutningar.

Föredragande departementschefen, statsrådet Westman, har vid remiss till lagrådet av förslag i ämnet anført:

Genom propositionen nr 93 har Kungl. Maj:t innevarande år förelagt riksdagen förslag till förordning om familjebidrag åt värnpliktiga under krigstjänstgöring m. m. Enligt detta förslag skall bostadsbidrag kunna utgå till värnpliktig som inkallats till tjänstgöring vid mobilisering eller förstärkt försvarsberedskap. Driver värnpliktig näring eller rörelse, kan han enligt förslaget erhålla näringsbidrag avsett till avlöning av arbetskraft för verksamheten. Den som uppbär näringsbidrag skall ej äga åtnjuta bostadsbidrag.

Möjligheten för de värnpliktiga att erhålla bostads- eller näringsbidrag är tydligen ägnad att väsentligt minska såväl den ekonomiska förlust värnpliktstjänstgöringen eljest regelmässigt medför för de värnpliktiga som de menliga verkningar på fastighetsmarknaden, vilka kunna förorsakas av svårigheterna för dem att erlagga avtalad hyra. Billigheten kräver emellertid att dessutom, såsom sociala försvarsberedskapskommittén föreslagit, till för-

mån för de värnpliktiga meddelas vissa särskilda bestämmelser om hyra liksom angående bostadsrätt.

Den av kommittén föreslagna bestämmelsen om rätt för värnpliktig att erlagga hyran månadsvis även i fråga om bostadslägenheter med mer än fyra rum synes välgrundad. Stadgandet bör emellertid skäligen utvidgas att omfatta lägenheter, som förhyrts för annat ändamål än till bostad, och gälla hyra, som förfaller under tiden för tjänstgöringen eller inom ett år efter dess slut. I anslutning till kommitténs förslag bör även stadgas förbud mot att avhysa en värnpliktig på grund av sådant dröjsmål med erläggande av hyran som föranletts av att bostads- eller näringsbidrag ännu ej hunnit utbetalas. En motsvarande föreskrift bör meddelas i fråga om dröjsmål med betalning av avgift till bostadsrättsförening.

Kommittén har föreslagit, att värnpliktig skall berättigas att med anledning av inkallelse till tjänstgöring vid mobilisering eller förstärkt försvarsberedskap uppsäga hyresavtal till upphörande i förtid. Såsom i flera yttranden framhållits kunna betänkligheter anföras mot kommitténs förslag i denna del. Det kan dock icke bestridas, att förslaget uppbäres av starka billighetsskäl, varför betänkligheterna mot en bestämmelse av angivna innebörd torde böra vika. Uppsägningsrätten bör emellertid inskränkas till de fall då tjänstgöringen medför en väsentlig förändring av de förutsättningar som förelågo vid avtalets ingående.

Enligt kommitténs förslag skulle även hyresvärden äga rätt att verkställa uppsägning, om en hyresgäst inkallas till värnpliktstjänstgöring. Skäl att medgiva hyresvärden en sådan rätt torde icke föreligga.

De nya bestämmelserna torde, om en lägenhet innehaves av två eller flera personer, böra göras tillämpliga, därest någon av dem inkallats till tjänstgöring. Häremot synes ej kunna framställas erinran, om bestämmelsen angående uppsägningsrätten utformas såsom jag i det föregående förordat.

Vid granskning av nu föreliggande lagförslag har utskottet icke funnit anledning till erinran mot detsamma. Utskottet får därför hemställa,

Utskottet.

att förevarande proposition måtte bifallas av riksdagen.

Stockholm den 12 april 1940.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman, Hagman*, Löfvander, Wistrand, Sten, Näs-lund** och *Nils Elowsson*; samt

från andra kammaren: fröken *Hesselgren*, herrar *Hage, Olovson* i Västerås, *Petters-son* i Hällbacken, *Hallagård, Molander* och *Sandström*, samt fröken *Ebon Andersson*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.